

Передплата
 за «РУСЛАНА» вноситься:
 в Австрії:
 на цілий рік . . . 20 кор.
 на пів року . . . 10 кор.
 на чверть року . . . 5 кор.
 на місяць . . . 1.70 кор.
 За границю:
 на цілий рік: зі щоденною
 висилкою 7 доларів, або 12
 рублів; з висилкою двічі
 в тижні 5½ долара, або 10
 рублів; з висилкою що субо-
 ти 4½ долара, або 9 рублів.
 Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — 3 Руславох псалмів М. Шашкевича

Телефон Редакції ч. 1484. — Конто почт. щадниці ч. 98.704.

Виходить у Львові що дня крім неділь руских свят о 5½ год. по полудні.
 Редакція, адміністрація експедиція «Руслана» при ул. Осолтінських ч. II. партер (фронт від ул. Тихої). Експедиція місцева в Агенції Соколовского в пасажи Гавс-мана.
 Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженя.—
 Реклямації неопечатані в вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в „Надіславім“ 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Водні шляхи.

(§) В нашій редакційній звіті про обради над державним бюджетом в австрійській палаті послів подали ми вже, що палата ухвалила всі резолюції в справі будови водних шляхів, які має ся в Австрії постройти на основі закона, що ухвалений ще курияльним парламентом перед літами в добі Керберового правління.

Тепер буде на часі пригадати нашому загалови всі ті давно вже ухвалені величезні та вельми коштовні технічні роботи, які має ся в нашій державі виконати для викінчення обсягу корабельної плавби по межиземних водах Долитавщини, злучених зі собою сплавами каналами.

Будовою тих водних шляхів і каналів, що мають злучити головню управильнені русла Дунаю, Одри і Висли, має ся приспорити на будуче великі зиски для народної господарки австрійского населеня, іменно тим чином, що тими каналами і злукою русел великих сплавних рік поодиноких коронних країв будуть вітворені для австрійской внутрішньої та заграничної торговлі дешевші ніж залізниця і пр., та найручніші шляхи, а тим самим буде лекша спромога до торговельних взаємин і до торгового обороту.

На скільки дійсно справдять ся ті вижиданя і надії з тих ухвалених водних шляхів та каналів, годі нині предвидіти,

се покаже аж сама будучина та витворені тими величезними інвезициями держави дійсні відносини. Нині ми обмежимо ся по завапшій колісь ухвалі тільки на погляд, куди йти муть ті водні шляхи та як їх витичено після відносного закона.

Сей закон, яким ухвалено будову водних доріг на такі величезні розміри, постановляє кромі постробня канала на злуку Дунаю і Одри, ще й будови канала для корабельної плавби з Дунаю до Велтави (близь Будієвиць) а також каналізацію Велтави від Будієвиць аж до Праги, дальше має піти канал сплавної від Дунайско-Одрового канала аж до середного току Лаби, а кромі того каналізація простора Лаби від Мельника в Чехії аж до Яроміра; вкінці має бути сплавна злука Дунайско-Одрового канала аж до річної області Висли і до сплавного простора нашого Дністра.

Ціла сіть сих водних шляхів має бути постробна до 1924 року.

Перша доба будови, що минає з 1912 роком, а на яку передвиджено позичку в поіменній скількості 250 мільонів корон, займає ся в першій мірі каналом Дунаю-Одри-Висли та управильненем їх русел, коли же здійснене задуманих каналів Висли-Дністра, Одри-Лаби, Корнайбурга-Будієвиць і Линця Будієвиць мріє ще в далекій будучині.

Канальна злука Одри і Висли лучить ся з каналом Дунай-Одра близько Богумина (Одерберга) та має йти відтак на

схід, ведучи все рівнобіжно побіч шляху північної залізничі Фердинанда, долиною ріки Ольші аж до водного ділу межі Одрою і Вислою, якої досягає біля Прухни.

На полудне від сего шляха простирає ся область карвинсько-домбровского ревіра углекопів. Біля Карвина задумано тому постройти велику пристань, яка чотирокільметровим сполучним каналом має бути злучена з головним шляхом.

Коло Прухни досягає канал Одри і Лаби у висоті 267 метрів свого вершка. Він підносить ся від Богумина (203 метрів) п'ятьма шлюзами і сходами трох шлюзів (о спаді 27 метр.), а спадає при своїй наконечній точці під Краковом (199 метрів) одинадцятьма шлюзами о спаді 7 до 5 метрів.

За Прухною йде каналний шлях впоперек головної вислянської долини, а відтак, перетявши незначні горбки, долиною Бялої та враз і переходить границю Галичини.

В дальшій тоці перетинає каналний шлях поперек долину Солі, сягає до Затора і веде наконець помежи Вислою і шляхом державної залізничі Освітним-Краків до Подгужа, коло котрого є усте канала, напроти самого Кракова, до сканалізованого русла Висли (134.3 кілометрів від Богумина, а 402.2 км. від осередка держави, Відня).

Найважнійша часть задуманих управильнень річних русел відносить ся до ка-

О. П. А. Шеган (P. A. Sheehan).

Мій новий сотрудинок.

Оповідане із записок ірландського пароха.
 Переклав Володимир Держирука.

(Дальше).

Обовязки господаря забирали цілу мою увагу. Відотхнув я як тоді, коли накрите по обіді забрали і приготували стіл для нап'ятоків; вісьмох гостей сказало, що не уживають нап'ятоків алькоголевих і просили о каву. Ся обставина викликала в моїй душі розважанє над великою, хоч так тихою революцією, що розширяєт ся чимраз більше в ірландській церкві.

Маю вже до діла з трема поколіннями ірландських священиків, а кезде з них ріжнить ся від попередного характером і діяльністю так, як ріжнить ся пастор англійський від середновічного монаха.

Власне моє вихованє було повне зіткнень з меткими, трудолюбивими й тихими священиками, що вихованє в семінариях европейского континенту впровадило до Ірландії смак, повагу й святість а також страх перед властями світськими, з легкою склонністю до компромісів, що — здаєт ся — було характеристичною чертою цілого французького духовенства сейчас після революції наполеонських воєн.

Добряги ті братали ся із земельними властителями, позичали собі взаїмно парохіян до звеличення якогось торжества, були трохи переняті ідеями галійськими і ненавиділи поступ та клопоти, які поступ потягає конечно із собою.

Одним словом: були се люди святі, добрі, лагідні, трудно однак назвати їх членами Церкви „воїнствующої“.

Пришло опісля покоління священиків, вихованих в семінарії в Майнут. Сю семінарію заложено на основі державних субвенцій і вона видала цілі ряди священиків кріпкого духа, добрих, неустрашимих оборонців інтересів духових і матеріальних народу, людей великого росту, залізного здоровля, що переводили десять годин денно на кони, що гордили, легким французьким вином, що любили й карали свій нарід по батьківськи, готові до його оборони ціною власного життя, серед кривавої боротьби з его вічним ворогом.

Кріпкі вірою, житєм чистим, без плями, тяли словами, мов бритвою, били рукою, мов громом; а мали також материнське серце для діточок свого стада. Кождий з них знав основно клясики, міг цитувати цілі уступи з Віргілія, або Горация з памяти при обідних тоастих а гордив літературою англійською. Як богослови, належали вони до ригористів, були дуже скорі до відмови розрешеня й до назначуваня надто острих покут а сердечно ненавиділи новочасні девоції, доказуючи, що сповідь перед Різдом і перед Великоднем вистанє цілком для пересічного смертельника.

Я певний, що вони перевертали би ся в своїх гробах від тих тисячних девоцій, що нині скріпляють людей у вірі. Мимо сего могли вони сьміло повелічати ся а навіть дійсно — може навіть надто з кривою для християнської скромности — хвалили ся, що не вони удержали віру серед народу і саме те пересвідченє виробляло у них велику моральність, переймало їх о-

мерзінєм по топтаня таких приписів церковних, як прим. communicatio cum haereticis in divinis або уживанє м'ясних страв в часі посту.

Здаєт ся мені, що я саме належу до сеї школи, хоч чую симпатію для інших. Як в богословских справах хотів я брататись з Томістами, Монілістами, Коміналістами і Реалістами, так з другого боку зможу виріжнити й оцінити характеристичні черхи всіляких поколінь духовенства ірландської церкви. Часом через гордієть, що так часто товаришить нам смертним як до самого кінця, вихвалюю минулі часи і чую оклики молодих.

— Отче Доне, се були великани!

В таких хвилях росте моя душа і я вдячний за підхлібство із сторони тих, що так малою тіпшати ся симпатією з нашої сторони.

І отсе надходить нове покоління священиків, що на подобу тих ламподефорів старих атенських ігрищ, видруть нам смолоскип віри і понесуть його на Акрополіс Негес. Старанно вібриті, невеликі ростом, із сьмілими лицами, їздять на роверах, пють каву і образують ся універсально. Гадаю, що вони спишуть ся добре в боротьбі недалекої будучности.

Дуже забавна є для обсерватора безінтересовного, як я, обсервация легкой погорди, з якою відносить ся старше покоління священичества до сего молодшого.

(Дальше буде).

налізації Велтави від Будіввиць аж до Праги.

Сей простір, о якій 190 кілометровій довжині, становив вже дуже здавна (ще з початком новітніх віків) найважнійший шлях корабельної плавби для заосмотрювання Чехії в потрібну сіль. Пізнійде возили туди і камінь, вапно і дерево, а від 1865 уладжено на просторі від Праги до Стеховиць дуже живу парохідну плавбу для руху особового.

Роботи управильнення мати муь тут особливо на меті, аби усунути бистриці та устійнити по змозі змінчивий стан води.

Також і зроблене Велтави сплавною і пригідною для руху кораблів на області города Праги є для сего города пекучою справою, яка затруднювала дотичні міродатні круги вже з давних замерклих часів (від половини 16. віка). Тепер думають усунути єствуючі перепони та уставити електричні турбіни.

Дальше задумано в начерку сканалізувати середню Лабу межі Яроміром а Мельником на просторі 225 кілометрів. Прірви берегів і пороблені гати все здержували корабельну плавбу в її розвитку. Усуненє тих перепон становить очевидно одну з найважнійших вимінок удавної будови канала Одри і Лаби, а тоді намісць нинішної простої сплавачки дерева уладилоб ся правильний рух товарових пароплавів. Се був би начерк сих великанських будов, при яких виступають надії народогосподарских користий і зисків з полічшення та здешевлення нинішної переправи то варів та плодів.

Але як подумати, що пороблені колись коштописи на виконанє тих величезних і незвичайно коштовних робіт оказують ся все і все недостаточними, з уваги на безнастанно зростаючу плату робітників, дорожнечу будівного матеріяла, і на передше непередвиджені конечні роботи при тих будовах, то... справді жах огортати може нинішних горожан-податників на вид сих незчислимих сум видатків на те інвестиційне підприємство держави, яке має поглинути ціле море засобів і так вже дефіцитами приваленої Австрії, — а з якого доперва слідуєчі генерації можуть діждати ся колись справдішного хісна...

Нині серед такої скрути для державного скарбу і серед всіх питань державної господарки в Австрії можуть ставати нам — перед почином сеї великанської будови — мов марево всілякі сумніви в удачу і доцільність цілого підприємства...

Чи не може вкінці вийти на те, що „поки зійде сонце — роса очі виїсть“? Але вже стало ся, *alea jacta est!*

Промова посла Єротея Пігуляка

підчас генеральної дебати палати послів над буджетом на 54. засіданю XX. сесії дня 13-го червця 1910.

(Дальше).

Чим більший був гнет і утиск на австрійских Українців, тим тяжче і повільнійше поступала справа національного освідомлення серед українського народу, тим лекше і скорше ширило ся москвофільство серед тогож народу.

По нещасливій борбі в р. 1866, уважала Росія австрійську державу за так дуже ослаблену а москвофільську партію за так сильну, що маску старорутенства цілком отверто усунено а виступлено в явню російщиною. Староруска часопись „Слово“ змазала одним почерком пера істнованє 30 мільонового українського народу з лица землі, заявила »єдинство« того народу з російским і почала виходити від того дня в російській мові. Український народ не розуміє вправді по російски, але староруска інтелігенція настілько вивчила ся російської мови, що зуміла при помочи словаря читати російські книжки і часописи.

Сей зріст і скріпленє москвофільства серед українського народа в Галичині, почав ставати

невигідним для Поляків. Они не бояли ся слабих пригноблених Українців, але сильне москвофільство могло їм зашкодити. Зачало тоді процвітати денунцованє українського народа в горі, перед власть імучими, що укр. народ, се небезпечний елемент для держави, а з другої сторони почали приглядати ся старорусинам з близька. В р. 1878 виточено у Львові Наумовичеві і товаришам політичний процес. Наумовича засуджено, а Ольга Грабар утекла до Росії, куди небавом й сам Наумович поволік ся. (Оклик). Я цілком добре поінформований про се; було се в році 1878. (Посол Марков: Алез пане Пігуляк, ви тоді належали до тої партії!) Ви брешете! (Окликі зі сторони Маркова). Щож я вам зроблю, як ви брешете?! (Посол Марков: Ви брали рублі! Се вам доказано оноді в соймі!) Ви московский шпїон і ви на ніщо инше не можете здобути ся, як бути лишень наймитом Росії. (Посол Марков: Я вас роблю одвічальним за повисші слова). Вам вже ніхто не може йняти віри. Ви запроданець Петербурга. (Знов оклик зі сторони Маркова). Таж вам тут цілком отверто сказали, що ви російский шпїон! (Посол Марков: За се ви будете одвічати!) Чогож ви більше ще хочете! Красше слухайте уважно тай поправте ся (веселість), о скілько може взагалі шпїон поправити ся. (Посол Марков: Вас вже більше не можна направити!).

Так поступали тоді Поляки в Галичині. На Буковині ц. к. австрійске далекоюгле правительство поступило собі цілком просто: застановило виточене обжалованому Купчанкови слідство судове і справу затушувало. Сей отвертий москвофільский рух в Галичині і на Буковині лишив по собі такий наслідок, що правительство віддало Українців Полякам цілковито на їх ласку й неласку.

На Буковині віддало Українців Румунам в гр. пр. консисторії також на поталу. Поляки стали всевладними панами в Галичині, а Румуни такимиж володітелями на церковному полі на Буковині. Тепер гадали керманічі австрійської держави, що они вже цілком полагодили українське питанє і що винищили з корінем москвофільство. Поляки в Галичині а Румуни на Буковині давали аж надто добру запоруку правительству що до гноблення та нищення москвофільства і тому правительство не зважало більше за потрібне дбати про Українців.

Але тут діяло ся цілком щось противного, як собі бажало правительство. Житєва сила українського народа зростала з кождим днем без згляду на утиск Поляків в Галичині, без згляду на страшний гнет румунізаторської консисторії на Буковині. Вона так росла, що всевладні пани польські в Галичині і румунізатори в черновецькій консисторії почали бояти ся о свою гегемонію і тому москвофїлів почали брати в свою опіку.

І таким чином ролі поміняли ся. Оборонці Австрії перед російским заливом стають тайними опікунами тогож заливу. А робота удає ся їм тим лекше, що вона не може дійти так скоро до міродайних кругів австрійської держави. І на сю короткозорість хорують всевладні пани польські з Галичини і румунські на Буковині.

Цілком так, як каже українська пословица: „Бог високо, а цїсар далеко!“

Вивішену в р. 1866 „Словом“, російську хоруггов звинено, московскі наймити пригнули хвоста, „Слово“ уадає; староруский фіговий лїеток знов відслонено, а явних наймитів Росії з під крила Дудикевича і Багатірца покликано на мужів довіря польского намісника у Львові і румунізаторских всевладників в консисторії в Чернівцях і вивиснено їх на дійсних заступників і політків українського народа. Пятьох московских агентів висилає до Відня галицький намісник а загално звісний російский запроданець і провідник москвофільства в Галичині, амбасадор з Коломиї (др. Дудикевич) з своїм штабом і при підмозі польского правительства, перепирає до сойму 10 своїх приклонників. Епілог сего — кровава трагедия в галицькім намісництві.

Тепер москвофільство так скріпило ся, що оно маску старорутенства з 1866 р. цілком відслонило. Др. Марков домагає ся в австрійским парламенті для російської мови права горожанства.. (Посол Марков: Мова не може мати права горожанства! Що за вісенітниця ви верзете! Мо-

жна прецінь говорити про мову, якої уживають до розговору в даному краю. Чоловік сей є непочитальний!) Що, що, пане шпїон?! (Посол Марков: За се я вас роблю одвічальним!)... Дудикевич і Багатірець висилають цілі громади українців замотиличених до Петербурга, Москвита Києва, проголошують там нічо инше, як облесні для Австрії слова, і домагають ся від Росії цілком отверто і без обиняків великих субсидий для пропаганди москвофільства в Галичині і на Буковині. Австрия знова находить ся в критичному положеню, подібно як в р. 1866 їй грозить війна з Сербією і Росією, а серед сего заколоту можна дещо скористати. Під проводом посла до російської думи, звісного чорносотенця, графа Бобриньского, відбувають російскі піддані з воєнного і стратегічного фаху, подорож по Галичині і Буковині. На Буковині товаришать їм буковинські москвофїли, як проф. університету, попи, судії, судові радники і т. д. Бобриньский проголошує різні промови. В Сереті пр. виголосив промову, в якій образив маєстат монарший. Слухайте!).

(Дальше буде).

Політичний огляд.

Заграниця.

Дневники Sabat і Ikdam звіщають, що найбільша турецька рада міністрів має нараджувати ся над нотою, якою запросять Австро-Угорщину і Німеччину до участі в переговорах що до остаточного установлення правліня на Креті, зглядно запитають ті держави, чи не булиб они готові взяти участь в евентуальній конференції. Ikdam довідує ся, що Туречина зажадає перед ухваленєм конференції інформацій що до єї програми.

На засіданю француского парламента заявив Бріян, що правительство хоче руководити ся принципами справедливости і свободи і опирати ся на замкнену републиканську більшість, не покидаючи ідей, після побіди уникати промахів. Він закінчив словами, що бажав довіря, але без затаювань, без скритої думки. „Все або нічо!“ кликнув він, ударяючи сильно п'ястком о о стіл. Лівця зладила президентови міністрів горячу овацію. Националістично-консервативне Echo de Paris каже: Бріян сповнив розказуюче візванє комбістів, але здає ся ані Барту ані Пелетан не є вдоволені з сего. Они не домагали ся звороту на ліво. Бєсїда Бріяна є найскрайнійшим зворотом на ліво.

В Португалії утворив ся новий кабінет, а президентом став Суза і заявив лізбоньскому дописувателеви Matin-a, який вказував на надзвичайну популярність републиканських проводирів і замітив, що король відважує ся показати ся на улицю лише при захованю рішних середників обережности, що слідує: Все те може змінити ся за правліня міністерії, перенятої ліберальним духом. Парлямент буде розв'язаний, а нові вибори відбудуть ся з початком серпня (назначені на 28. серпня — Ред. Русл.). Сей новий парламент принесе кравви свободу, якої він очікує. »Клерикальне« питанє не має в Португалії сего значія, як в Іспанії. Секретар стану Меррі дель Валь надурно забігав о се, щоби в Португалії утворити католицьке сторонництво, бо політичний вплив »клерикалізму« є дуже малий.

На засіданю англійської низшої палати 28. с. м. виїс президент міністрів Asquith запові-віджений начерк закона, яким має бути змінена заява короля часі єго вступлення на престіл, що містить в звороти обиджаючі католиків. Після приписів сего закона узнає король себе вірним членом протестантської реформованої Церкви і обіцює; всіми силами і відповідним законом подбати про протестантске наслідство.

Asquith вказав на сильний зріст числа католицький підданих. Стара престольна присяга містить в собі непотрібну образу католиків і очевидно є немила для короля. Бальфур прилучив ся до тверджень президента міністрів, а Резмон заявив, що ся предлога є опізненным актом справедливости зглядом мільонів королівских підданих. Начерк закона прийнято в першім читаню 383 голосами проти 43.

Парляментарна сесія в Царгороді покінчила ся. Великий везир виголосив обширне exposé про заграничне і внутрішнє положєнє стверджуючи, що Европа заняла супроти Туреччини приязнійше становище, згадав про королівські відвідини та доторкнув кретийского питання. Нині вже нема небезпеки, щоби турецькі права могли бути нарушені. Сей успіх належить приписати конституції. Онісля розбирав вел. везир ноту о-пикунчих держав і підніс, що співучасть Австро-Угорщини і Німеччини булаб корисна для Туреччини позаяк обі сі держави прихильно успісїлені для неї. Тепер повинна успокоїти ся турецька публична опінія.

Державна рада.

Звіт наш з засідання палати вельмож поданий в ч. 134. з четверга доповняємо ще промовама дальших бесідників, що забирали слово в розправі нбд водними шляхами, а передовсім над заявою правительства.

Міністер торговлі др. Вайскірхнер пригадав передовсім історію закона з 11. червця 1901. р. і виводи додані до правит. предлоги, в котрій наклад на будову водних каналів був обчислений кругло на 750 мільонів. Сей квоти не вставлено до закона, бо вже тоді числило ся правительство з можливістю зміни сеї квоти, обчисленої тоді лише приближно, на що вказав тоді також міністер-предсідник др. Кербер. Відповідно законови з 11. червця 1901. утворено під доглядом міністерства торговлі дирекцію для будови водних шляхів і прибічну раду. Правительство мало задачу розслїдити, які шляхи належалоб будувати в першій добі програми до р. 1912. Роботи відносили ся передовсім до каналізацій рік, будови самостійних каналів, себто властивих водних шляхів. Що до каналізацій рік, то вже був певний досвід і обчислення видатків так що можна було тут почати роботи. Що до водних шляхів не було ніякого досвіду. Задумано отже виконати водний шлях більшого для обороту значіння, щоби набрати певного досвіду в тій справі. Правительство розпочало каналізацій рік і покривало роботи з касових засобів. Осьма часть додатку 12.1% країв в 1910. р. представляє ся тепер зовсім инакше, як в 1901. р. а з 24 мільонів, які тоді представляли ту осьму частину, вийдемо тепер на 50 мільонів і тому треба віднести ся з запитом до країв, колиб треба було вести дальші роботи. Правительство обчислило, о скільки се було спроможнє, видатки на будову водних шляхів, а не предложило також торгового звіту, хоч він був вироблений, бо звіт сей обнимав лише частину шляху Відень-Оденберг і був зроблений на основі тарифів північної залізницї, котрі тепер заміщено новими тарифами держ. залізницї. Оплатність згаданого шляху обчислено на 2 і пів процент і се обчисленє є також приближнє. Краківський відділ будови предложив начерк будови високих рамп для штучних переїздів понад водними шляхами. Правительство опинило ся перед рішенєм справи, а се було тим труднійше, що в пос. палаті ухвалено резолюцію з візанам, щоби зараз почати будову шляху Дунай-Одра, коли тимчасом палата вельмож заняла инше становище. Закон з 1901. р. дає засоби на почин, але не на довершенє будови водних шляхів, а крім того стан фінансів приказує обережність. Тимто правительство застерігає собі певний час на розслїди сеї справи, щоби ще раз докладно розслїдити і перевести переговори з краями, а про се здасть правительство звіт в осінній сесії.

Радник Двора др. Смолька в довшім виводі доказує потребу будови шляху Дунай-Одра і тому з своїми товаришима не буде голосувати за резолюцією протиканаловою.

Князь Кароль Шварценберг має сумніви що до домаганя д-ра Грабмаєра, щоби чєско-німецький спір полагоджено авторитетним способом. Критикує бюджет і докоряє недостатчєю ошадности. За курияльного парламенту були фінанси упорядковані, каси повні і бюджет без недобору. Відповідно збільшеню числа послів щезли касові засоби (веселіє). Відтак критикує податкову політику.

Міністер Білінський відповідає на докори попередного бесідника і пригадує, що такі самі докори чув від соціалдемократів в комісії. Міністер заявив, що в осени, коли з предлогою бюджету покаже ся недобір, правительство виступить з домаганєм прямих і посередних податків.

Граф. Фр. Ту н висловлює жаль задля бездійности чєскогo союму. Зовсім хибна єсть дорога до мира вказувана Грабмаєром, щоби передовсім Чехи згодили ся на посередничу мову іно німецьку язикову область — аж то дї можна говорити про мир. З чєскогo боку ніхто не

заперечував конєчности в державі посередничої мови. Так само з певними обмеженями є можливість теоретична замкненої області язикової. Порозуміне можливе лише дорогою компромісу. Бєсідник осуджує чєских хліборобників, що не хотіли брати участі в переговорах, виказує сумніви що до язикових предлогів правительство і думає, що кориснійше булоб в держ. раді пересправляти про язикову справу, бо тут висловилиб свій суд також сторонництва, що стоять на боці від сего спору. Бєсідникови розходить ся о річ, а не о місце. Переговорів. Колиб повело ся зблизити сторонництва, тоді рішилоб ся питанє що до місця переговорів і дорога до порозуміння. Але до того треба мати відвагу, що є найціннійшим добром в політичнм житю. А сю відвагу повинні би показати провідники.

По промовах Скєного і Штібрала і наконєчнм виводі Пленєра ухвалєно бюджет в II. і III. читаню а відтак і закон про призванє ієсламу яко релігійної суспільности. Тим закінчила ся сесія палати вельмож.

Просимо відкобвити переглуту.

Новинки

— Календар. В суботу: руско-кат.: Юди ап.; римо-кат.: Посіщ. Пр. Д. М. — В недділю: руско-кат.: Методія; римо-кат.: Анатоля.

— Зійшли ся разом Владимир Осипович Шавинський, вічний медик і доволітний дописник відєньский „Галичанина“ і всїх єго метаморфоз (почавши від „Пролома“), відомий під криптонїмом в. о. ш. і січовий отаман др. Трильовский. Накивавши пятами доволітному хлібодавцеві, Владимир Осипович перебіг в табор Дудикевича і в „Прикарпатской Руси“ проголосив своє „вїрєу“ і розпочав тут похід на „воїнствуючєє українфільство“. Нічого нового анї давнього, що Владимир Осипович накивув ся на Руслана за єго русофобство і на основі своїй дипломатичних зносин вирозумував такий вивід, що „австро-угорське міністерство заграничних справ піддержує українфільський рух, бо на рахунок диспозиційного фонда сего міністерства видає ся „Руслан“. А як польське дєвникарство покликувало ся на „документи Раковського“, так Владимир Осипович покликав ся на промову д-ра Трильовського, яко на певний „документ“, в котрій січовий отаман доказував, хоч сам признав, що „доказів на се не можна дати“, що „Руслан“ мав поборювати русофілів, а тимчасом поборює Українців, кожду з українських національних партій“, що „Руслан служать до поборюваня всїх українських напрямів“, що він „шкодить українским національным партиям“.

Січовий отаман вислизив докладно, що „100 найвищих людей платить за той дєвник, а решту розсилає ся даром“, і впєвняє мимо того, що гр. Кальнокі і гр. Ерєнталь „видали більше як чвєрть мільона на те, щоби п. Барвіньский міг від часу до часу дати вислїв своїй злобности й обкинути болотом українських провідників та українські партії“. До тих виводів В. О. Шавинського і д-ра Трильовського прилучило ся і „Дїло“ і доказує знов, що „Руслан держить свидше з русофілами“, що „служить кождочас ному правительству“ і не можна „сеї дєвник ідєнтифікувати з українским національным рухом“, а виводи свої піддержує тим, що Руслан „щоб вибілити намісника Бобжиньского“, закидував баламутства і недобрї інформації пп. Будзиновскому і Лагодиньскому, котрі запєвняли про пособлюванє намісника д-ра Бобжиньского русофілам.

Досить пригадати собі, як редактори „Дїла“, „Н. Літ. Вістника“, „Гром. Голосу“ і т. п. прєголошували п. Барвіньского політ. банкротом, мерцем і т. п., а тепер за Шавинским запєвняють, що за єго впливом гр. Кальнокі і гр. Ерєнталь видавали більш чвєрть мільона на Руслана, досить уявити собі, як сі редактори відказували всєького значіння впливу Руслана, котрого ніхто не читає яко „недокровного“, а з другого боку знов запєвнюваня, що він шкодить українским партиям, досить уявити собі напади москвофілів за „русофобство“, а знов напасти „Дїла“, що Руслан держить з русофілами і жєне воду на їх млин, щоби зрозуміти правдивість сих виводів. Хто предметово оцінює діяльність „Руслана“ не на основі силєтєнь але з єго статей, мусить признати, що ми остали вірними „народній програмі“, яку втворили Русини-народовці в 1885 р. а відтак основнійше обробили в 1891 р. і на тій основі ми все виступали послїдовно проти москвофільству (консолідацій) і проти радикалізму. Правительство зміняли ся і їх програми, але ми стояли при своїй народній програмі і кождочасному правительству виказували потреби, дома-

ганя і кривди руского народу і промовляли все за реальною і позитивною працею, а не виступали проти пустих, високопарних, нездійснимих окликів і погроз. І нині можна вже висувати собі предметовий суд про те, до чого довела загониста радикальна тактика Будзиновских, Трильовских, Лозиньских, котрої не можна ідєнтифікувати з руским народом, до чого довели консолідації з москвичами, а які були придбаня реальної політики, котру ми піддержували. І тому ми певні, що хоч „правда всюди нївєчить ся, а все колїсь визначить ся“.

— „Празникъ лийї“. В таборі Дудикевича все вільно. Можна бути „мошенникомъ, падлецомъ и воромъ“, можна допускатись „мелкихъ кражей“, всьякого рода „неправильностей“ та недозволєних карним кодексом „займовъ“, а в нагороду за се одержить обвинєний цвєт „лєліи“, символ непорочности. У д-ра Дудикевича та єго найблизших товаришів не стало відваги звєрнути ся з жалобою в суд против тяжких замїтїв, які против них піднесєно. Они вдоволили ся своїм власним судом, який на всї „неправильности“ махнув рукою і сказав: „Не виновать!“ До сего „народнаго суда“, вибраного на приказ Дудикевича, належали о. Вас. Скобельский, парох Прус, о. Роман Чайковский, парох Тарнави, др. А. Савюк, адвокат з Сянока, судья М. Івануса з Чорткова і Дамян Захаряк, „квєстьянинъ“ з Лїшні. Їх „замїститєлями“ були о. Вол. Венгринович з Нижанкович, проф. гімн. в Золочєві, Я. Вербицкий і сов. фін. дирекції в Чорткові, Дїяковский. Судови предлогів 20 питань на тему всьяких любовних афєктів, та „хозяїничанія“ Дудикевича по коломийских „общєствахъ“, на тему „мелкихъ кражей“ Процака, доведєних судово в процесі д-ра Короля і на тему „займовъ“ д-ра Глушкевича. На всї питаня відповів замовлений ад хос суд словами: „Нїтъ“, або „не виновать“. Замїтнє, що судїї не завагали ся виправдати Дудикевича за розбитє родинного житя євому приятєлеви, п. Лїсковацкому, на тій основі, що жєна тяжко покривджєного сєму заперєчила. Ratio physica — Kaška butów niema. Коли „народный судъ“ навіть в сїм свиньстві виправдав Дудикевича, тоді на „Совѣтъ“ поставив о. Сенік внесок, щоби й п. Лїсковацкій вислати регабілітаційну телеграму, против чого застерїг ся пос. Марков, бо, мовляв, не треба дражнити її мужа. Справді годї було би дивувати ся, якби членів суду після їх скандального присуду стрїнуло таке „мордобитіє“ з сторони д. Лїсковацкого, як се було з Дудикевичем під взутїтским костєлом. Що у сторонників Дудикевича нема вже ніякого сорому, то найліпшим доказом було се, що на „народномъ сѣздѣ“ після відчитаного присуду, посаджєно Дудикевича на фотель і обношено серед „оглушительныхъ восклицаній и пѣснопѣній“ по салі „Народного Дома“, а коли єго занєсєно під галєрию, посипали ся звїдтам цвєті а гєспожа Божєнна Гумєцкая, якій Дудикевич підніс в „общєствѣ русскихъ женщїнъ“ гажу на 120 корон місячно, вручила єму „грандіозну лїлію“, яку Шантеклє приймив „сѣ умиленіємъ“ та дав знак своїм рабам, щоби продовжали похід. Такі самі „лїліи“ одержали Процик і др. Глушкевич, на знак „непорочности“. На закінчєнє відєшвала галєрия дєякі піснї в опері „Цаїці“ а вєчєром відбуло ся „театральное зрѣлище“ Robert i Bertrand czyli dwa złodzieje...

— Руска гімназія у Львові. Вчєра скінчив ся шкільний рік у всїх середних школах. Ученики дістали свїдоцтва і з дєякими вїмками вдоволені вїїхали на вакації на заслужєний спочинок. Дирекції гімназій видали печатані звіти за минулий рік шкільний і роздали їх ученикам, розсилають по бібліотеках і сподїваємо ся, обдарують ними також редакції. Перед нами вже лежить брошура зі звітом п. к. академічної гімназії у Львові, як головного заведеня так філії. Брошура зачинає ся розвідкою проф. І. Корудза: „По якому би пляну учти граматики українсько-рускої мови в гімназіях?“ Сторін 16. — Урядова часть звіту зачинає ся статистикою збору профєсорів. В гол. заведеню були крім директора радн. правит. Евд. Харкевича, 23 учительські сили до обовязкових предметів і 7 до надобовязкових; в філії крім управителя радника шк. Із. Громницкого було 21 учительських сил до обовязкових предметів, а 5 до надобовязкових. Після ранг було в гол. заведеню: директор в VI. кл. рангї, 5 проф. в VII. рангї, 9 проф. в VIII. рангї, 4 проф. і 1 учитель в IX. рангї і 15 заступників учит., не вчєсляючи учит., надобов. предметів. В філії було: управитель в VII. кл. рангї, 1 проф. в VIII. рангї, 3 проф і 4 учителїв в IX. рангї і 13 заступників учителїв.

Дальше паступає в звіті роздїл „плян науки“, вперєд обовязкових предметів, нїчим незамїтний, а потім надобовязкових, зпомїж яких дєщо буде займаючє для ширшого загалу. Попри науку співу в гол. заведеню була наука гри на смичкових і духових інструмєнтах, якої учило се 78 учеників. Науки удїлювали фаховці. Музиканти-ученики творили духову орєстру з 22 інструмєнтів, салєонову орєстру з 7 інструмєнтів і смичковий квартєт. Продукції тих трох складів на Лисєнковім концертї вийшли гарно

В обох заведеннях звернено бачну увагу на фізичний розвій учеників і попри правильну руханку управляли ученики всі найновіші спорти. Руханки уділював іспит. учитель п. Семотюк. В звіті присвячено також найбільше місяця руханці і текст заосмотрено гарними клішами. Се-го не доводило ся нам бачити доси в ніоднім звіті середних шкіл. Передовсім потворили ся між учениками поодиноких клас дружини до гри „союзняка“. Таких дружин було щось вісім. В звіті вичислено також всі їх змагання з иншими (польськими) дружинами львівськими і сторонними та вислід гри. Замітна є також статистика учеників що до управлюваних ними спортивів. І так: на 658 учеників в гол. заведеню уміло грати в кичку 544, їздити на кони 504, грати союзняка 414, плавати 375, веслувати 341, їздити на совгах 317, танцювати 163 (лише), їздити на ровері 111, управляло легку атлетику 17, а їздило на лещетах (ші) 14.

Змежи дальших рїздїлів звіту (по рїзних письменних темах і наукових приборах, розпорядженнях властей і хронїці заведеня) згадаємо про недавню новість в середних школах, се є про „читальню для молодїжи“, якій присвячено в звіті окреме місце. Читальня, сказано, доволї добре розвивала ся. Ученики виголосили 41 відчитів і рефератів, читали книжки і літатурні часописи. Окремо від читальні утворив ся „історично-етнографічний кружок“ в яким були також виклади. Читальню і кружком завідували самі ученики, вибрані до заряду своїми товаришами, а професори лише наглядали.

У роздїлі п. в. „запомоги для бідних учеників“ зазначено, що убогими учениками опікувало ся тов. „Руслан“, яке мало 135 членів. Доходи сего тов-а виносили 2,496 К (кругло), а видатки на запомоги 1,563 К. Дирекція гімназій завідує також запомоговим фондом ім. Романа Алексевица в квоті 200 К.

— **З торговельної академії у Львові.** Сими днями відбули ся у львівській торговельній академії наконечні іспити абсолювентів (дотичного курсу) і між иншими вдала ті всі іспити перша Русинка, п-нз Марійка Кміцикевич, донька суд. рад. Олександра К., звісного в кругах нашої укр. громади у Львові.

— **Поправка печат. похибки.** В статі „Знаменна промова“ (ч. 135) в 3-ім рядку з гори зам. „для три-мани“ широких верств, має бути „для примани“.

Оповідки.

— **Позір Чортківщина!** Дня 3. липця с. р. (в недїлю) відбуде ся в Чорткові торжество посвячення прапора „Сокола“ і здвиг Соколів Чортківщини. Програма: о 9. год. збірка Соколів в „Народнім Домі; о 10. год. похід Соколів до церкви на Вигнапці; 11—1. год. Служба Божа і посвячене прапора; о 1. год. похід Соколів до „Народного Дому“; о год. 3. по полудни на громадській площі під Стїнкою в Старім Чорткові великий народний фестин сполучений з фантовою лотерією. Забави, вправи руханкові Соколів, штучні огні і т. п. Гаразд! — *Комітет.*

Посмертні оповістки.

— **О. Виктор Мазикевич,** парох в Динисках, угнівського деканата, б. соймовий посол, упокоїв ся дня 29. червця в 70. році житя, а в 44. р. сьвященства. В. с. п.!

— **О. Лев Лаврецький,** парох Залукви, галицького деканата, упокоїв ся нагло дня 29. червця в 73 р. житя, а в 43. р. сьвященства. В. с. п.!

ПОСЛІДНІ ВІСТІ.

— **Криваві подїї на львівськїм університеті.** Рускі студенти по відбутім вічу в салі „Дністра“ пішли винї походом около 500 душ на університет, війшли до Ш. салі і там відбули нелегальне віче, на яким ухвалено резолюції незвісного доси змісту. Коли виходили з салі, застали вже на коритах барикади, які устали польска молодїж. Рівночасно упали стріли з сторони польської молодїжи. Стверджуємо се на основі оповіданя очевидців. Тодї упав смертельно ранений студент Русин Коцко, про якого смерть ходить вже по Львові поголоска. Руска молодїж відповіла рівнож стрілами. Ранено ввагалї кільканайцять осіб, з тих 4 педелів поранено легко палицями. На жадане ректорату впушено поліцію, яка виперл руску молодїж та інтернувала її в трех саях, де відбувають ся ревізїї і увязнення. Сконсїгновано військо, яке оточило університет. Польска молодїж відгрожує ся, що Русинів не випустить з університету. Одного богослова, при яким найденно бровнїнг, увязнено і лишено під сторожою в

комнаті портїера. Польска преса, між иншим „Kurjer Lwowski“, щоби всяку вини знати з польської молодїжи, твердить, що „Kosko podbiegl ku przodowi i kula rewolwerowa (розуміє ся: руска) ugodzila go w tył głowy“. Фактом однак є, що Коцка ранено в чоло, під самим волосєм і кулею, що упала з сторони польської молодїжи. Дальші прїзвища ранених доси незвісні. Так само невідомо, кого і кілько студентів увязнено. З польської молодїжи не випущено також доси нікого з університета.

Сейчас після подїї пішла до Ексц. намісника депутация, зложена з д-ра Охримовича, д-ра Озаркевича і радника Кивелюка та інтернїювала за рускими студентами. Ексц. намісник мав відповісти, що справа є в руках прокураторїї.

Причину сеї страшної подїї треба добачувати в легковаженю університетської справи спеціально по сторонї всепольского сторонництва, яке рїшило ся за всяку ціну не допустити до основаня руского університету у Львові. Коли всепольска молодїж після великодних свят почала блокувати університет без найменшої причини, рускі студенти рїшили ся після трох днів блокади силою війти на університет. Задержали їх тоді від сего посла др. Кость Левицький проф. Колесса і Двістрянський, які нарочно прибули до Львова. Др. Кость Левицький дав тоді слово чести, що по конець червня справа відокремлення руских катедр буде поладнана. Колиж польске коло оперло ся сему і справа мала бути відложена ad calendas graecas, молодїж руска рїшила ся заманїфестувати свої почування нелегальним вічем, яке покінчило ся страшною катастрофою.

Доси увязнено питомця, Павла Решетила, який держав револьвер в руці і студ. Охримовича, якого мав бачити слуга Петро Фриц, як стрїляв. Ранені слуги називають ся Клим Венгер, Ант. Лановий, Кароль Ткач, Петро Фриц і Антін Савицький.

Телеграми

в дня 1. липця.

Будапешт. Угорський сойм уконтитуовав ся вчера вибираючи президентом Войтїха Берзе віча. — Засїдання будуть відбувати ся щоденно по 4 години.

Сараєво Президент сойму Салї бег Фїрдус помер.

ІНТЕЛІГЕНТНА ПАННОЧКА НІМКА З ЧЕХ,

пняїстка, шукає місця до старших дїтїй в рускїм інтелїгентнім домі на час вакацій. Може удїляти музики і німецької та французької мови. Зголошена просить ся надїслати до Редакції. котра подасть близші інформації.

Лекцію на селі прийме на час вакаційний або і на довше матурист рускої гімназїї. Адреса: І. Матеїк, матурист в Снятинї.

Лекцію на селі прийме приватний інструктор, Степан Біляк, студент прав, Львів, ул Льва Сапїги ч. 85.

B. HERDER FERLAG, WIEN I, WOLLZEILE 33:

— **Der Sozialismus.** Eine Untersuchung seiner Grundlagen und seiner Durchführbarkeit. M. 3'60; geb. in Leinw. M., 4'30. (K. 4'32, geb. im Leinw. K 5'16).

— **Egger Augustinus.** Der Klerus und die Alkoholfrage. Auflage 4. K —'48.

— **Ehrle Franz, S. J., Beiträge zur Geschichte und Reform der Armenpflege.** K 2'16.

— **Meyer Theodor, S. J., Die christlichethischen Socialprinzipien und die Arbeiterfrage.** 4. Aufl. K 1'56.

— **Lehmkuhl Augustin, S. J., Arbeitsverlag und Streik.** 4. Aufl. K —'72.

— **Lehmkuhl Augustin, S. J., Die soziale Not und der kirchliche Einfluss.** 4. Auflage K —'96.

— **Das Privateigentum als soziale Institution.** 2. Aufl. K 2'16.

— **Cathrein Viktor, S. J., Die Frauenfrage.** 3. Aufl. K 2'88. geb. in Leinw. K 3'48.

— **Das Paradies der Sozialdemokratie,** so wie es wirklich sein würde. Nach sozialdemokratischen Schriften für alle besonnenen Arbeiter dargestellt. 6. Aufl. K —'24.

Телефон 788. — Конто щадницї почтової 25.261.

Товариство взаїмних обезпечень

„Дністер“

у Львові, ул. Руска ч. 20. (власний дїм).

приймає обезпеченя будивків, збіжа і знарядїв господарских, від шкід огневих під корисними услївами,

числить умїркованї премїї за обезпеченя,

ліквідує шкоди безпроволочно по пожарї,

удїляє обезпеченим членам з річної надвижки звороти.

За рік 1909 припадає на користь членів зворот 10%.

Полїси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицька Каса Ощадности, Руска Щадниця і инші каси ощадности.

Через „Дністер“ можна асекуровати ся на жите в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові. Інформації до обезпечень удїляють агенції „Дністра“.

Зголешеня письменних господарів о агенцію приймають ся тїлько з таких громад, де еще не робить инший агент „Дністра“.

Фонди „Дністра“ 31/12 1909 виносять: Фонд резервовий і резерва премїї К 2,146.977.—; инші фонди К 594.647.—; разом К 2,781.624.—

Канцелярїї Товариства отворені для сторін від год. 8—2.

Розклад залїзничих поїздів

важний від 1. мая 1910.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5:50	8:55	1:30	5:45	10:05
Кракова	7:27	10:10	1:15 B	8:40	2:30
Тарнова	—	—	1:05	—	—
Підволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Черновець	8:05	—	2:05	5:53	9:30
Черновець	—	—	—	6:35	12:20
Станиславона	5:45	—	—	—	—
Коломиї	—	10:21	—	—	—
Ходорова	5:15 G	—	—	—	—
Стрия	7:28	11:45	4:25	7:41	11:02
Стрия	—	—	—	10:19 D	—
Самбора	8:00	9:58	2:00	—	9:00
Гави рускої	7:32	12:00	—	8:00	—
Яворова	8:15	—	5:00	—	—
Брухович	7:32	1:05 L	1:53 Z	8:00	9:25 Z
Брухович	7:49 K	1:20	4:10 Z	3:26 K	—
Підгаєць	—	11:15	—	—	—
Винник	—	—	—	—	12:10
Янова	8:15	1:10 K	5:00	9:26 K	10:07 K
Любїня	8:00	9:38	2:00	9:00	11:40 P
На Підзамче з:					
Підволочиск	7:01	11:40	2:00	5:17	10:13
Бродів	7:01	—	2:00	5:17	10:12
Підгаєць	—	10:54	—	9:44	—
Винник	7:26	—	—	6:29	11:55 A
На Личаків з:					
Підгаєць	—	10:33	—	9:28	—
Винник	7:10	—	—	6:13	11:39 A
Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд.	вечер	в ночи
Кракова	3:55	8:25	3:15	6:55	11:15
Кракова	6:04	8:40	3:55	7:45	12:45
Кракова	—	—	2:45	6:04	—
Мшани	—	—	3:30	5:41	—
Підволочиск	6:20	10:40	2:16	8:10	11:10
Черновець	6:10	9:35	—	—	10:36
Черновець	—	9:10	2:23	—	2:50
Станиславона	—	—	2:52	—	—
Коломиї	—	—	—	5:59	—
Ходорова	—	—	—	8:23 B	—
Стрия	7:30	10:15	1:45	6:50	11:25
Самбора	6:00	9:05	3:40	—	10:40
Гави рускої	7:34	—	2:30	7:10	11:35 Z
Яворова	8:20	—	—	6:30	—
Брухович	6:13	10:05 L	2:35 Z	8:38 Z	11:35 Z
Брухович	7:34	12:25 Z	4:24 Z	7:10	—
Підгаєць	5:58	—	—	6:16	—
Янова	8:20	10:20 K	1:35 H	3:35	6:39 K
Любїня	6:00	9:05	2:15 P	3:40	10:40
З Підзамча до:					
Підволочиск	6:35	11:00	2:31	8:33	11:32
Бродів	6:35	11:00	2:31	8:33	—
Підгаєць	6:12	—	—	6:30	—
Винник	—	—	1:30	—	11:35 A
З Личакова до:					
Підгаєць	6:31	—	—	6:50	—
Винник	—	—	1:49	—	10:54

ЗАМІТКА: Поспїшні поїзди печатанї товстим другом. — *) Лише в недїлі.

A = лише в середї і суботї. — B = від 15:6 до 30/9 щоденно; B = в день перед кождою недїлю і святами обох обрядів. — G = в день по кождїй недїлі і святаї обох обрядів. — D = від 19/6. до 11/9. в недїлі і рим-кат. свята. — Z = від 1/6. до 30/9. щоденно. — K = від 1/5. до 30/9. щоденно. — L = від 1/6 до 31/8 щоденно. — H = від 1/5. до 11/9. в недїлі і рим. кат. свята. — P = від 15/5. до 11/9. в недїлі і рим. кат. свята.